

НЕКРОЛОГ

БОГДАН ЯКИМОВИЧ. IN MEMORIAM

27 червня 2022 р. у Львові відійшов у вічність визначний український учений-гуманітарій та громадський діяч, доктор історичних наук, професор, дійсний член НТШ, заслужений діяч культури України Богдан Якимович.

Народився Б. Якимович 29 січня 1952 р. у селі Серафинці на Покутті. Був інтелігентом у третьому поколінні. Учителями були його батьки, учителькою була також його бабуся — учениця видатного письменника і літературознавця, директора Заліщицької гімназії О. Маковея. У цій родині шанували прогресивні просвітянські традиції галицького вчителства. Закінчивши з

відзнакою Городенківську СШ № 1, навчався на факультеті промислового і цивільного будівництва Львівського політехнічного інституту. Студентські роки майбутнього вченого припали на роки хрущовської відлиги та брежнєвської реакції, коли будь-яка свіжа думка переслідувалася. У середовищі львівських студентів тих років часто саме молодь, що навчалася на технічних спеціальностях, активно тягнулася до гуманітаристики. Студентам-політехнікам легше було уникнути «недремного ока» відповідних органів. Важливу роль у поширенні демократичних ідей серед них відіграла заборонена на той час праця І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?», яка викристалізувала підготовлену родинними традиціями національну свідомість студента Б. Якимовича.

Після закінчення студій Б. Якимович працював інженером на Львівському автобусному заводі, а згодом — на комсомольській роботі у Львові. Декілька років очолював великий колектив житлово-експлуатаційного об'єднання у Львові. Доречно зазначити, що у 1970-х — на початку 1980-х років у молодіжному середовищі Львова виховалася когорта цікавих особистостей, які в умовах незалежності України, маючи попередній досвід організаційної роботи, очолили важливі ділянки господарського будівництва, культурно-освітньої роботи.

Потяг до гуманітаристики, який проявився в майбутнього вченого у шкільні та інститутські роки, переміг: у середині 1980-х років він стає здобувачем, а потім і науковим співробітником Інституту суспільних наук у Львові (сьогодні — Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). Далі було навчання в аспірантурі під керівництвом ви-

датного українського історика Я. Ісаєвича. Набутий на адміністративній роботі досвід став у пригоді молодому науковцеві в роботі над проектами, що їх проводила Академія наук, зокрема Міжнародний симпозиум під егідою ЮНЕСКО «Іван Франко і світова культура» (1986). Б. Якимович був, поруч з Я. Ісаєвичем, одним із найдіяльніших членів оргкомітету симпозиуму. Сьогодні можемо сміливо стверджувати, що сам форум, а особливо видання тритомового збірника «Іван Франко і світова культура», до часу проголошення нашої незалежності став маркером нового наукового мислення вчених України.

З того часу франкознавство стає одним із основних напрямів діяльності ученого. З постаттю І. Франка пов'язані і кандидатська («Видавнича діяльність Івана Франка у 70—80-ті роки ХІХ століття», 1994), і докторська («Іван Франко як книгознавець і видавець (1890—1916)», 2008) дисертації. На основі цих досліджень були опубліковані знані сьогодні книгознавчі праці ученого: «Книга, просвіта, нація: видавнича діяльність Івана Франка у 70—80-х роках ХІХ ст.» (1996), «Іван Франко — видавець: книгознавчі та джерелознавчі аспекти» (2006). З метою активізації франкознавчої діяльності в Україні та світі Б. Якимович став співорганізатором та заступником голови Міжнародної асоціації франкознавців. За його активної участі ця громадська організація провела низку наукових засідань у Львові, Бухаресті, Перемишлі, Варшаві, Черкасах, Кам'янці-Подільському, Дрогобичі, Стрию, Івано-Франківську, Коломиї, Хмельницькому, Острозі. За заслуги у розвитку франкознавства вченому присвоєно звання «Заслужений працівник культури України» (2006).

З вивченням творчої діяльності І. Франка пов'язані й інші наукові проекти Б. Якимовича. З його ініціативи як директора наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка було здійснено репринтне видання збірки І. Франка «З вершин і низин» (2004), «Листування І. Франка з М. Драгомановим» (2006). Учений був ініціатором видання серії науково-популярних книжок «Дрібненька бібліотека» (за аналогією до Франкової «Дрібної бібліотеки»). Учений долучився до проведення наукових конференцій, присвячених творчості Г. Сковороди, Т. Шевченка, П. Куліша, які відбувалися у Києві, Ніжині, Черкасах, Переяславі, Чернівцях. Як професор історичного факультету Львівського університету він був головним редактором «Історичних зошитів», керівником ряду кандидатських та консультантом докторських дисертацій.

Б. Якимович був ініціатором, упорядником та автором післямови репринтного видання знаменитого «Кобзаря» Т. Шевченка у двох томах, який побачив світ у Львові за редакцією І. Франка 1908 р. заходами Наукового товариства імені Шевченка. Як голова фундації Андрія Чайковського вчений видав чотири томи публіцистичної та мемуарної спадщини цього видатного галицького письменника та громадського діяча та організував ряд конференцій про нього у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Бережанах, Коломиї. Започатковані професором дослідження продовжують його учні — докторанти й аспіранти.

Значну увагу вчений приділяв вивченню творчості видатних українських письменників та культурних діячів: В. Стефаника, О. Маковця, Т. Окуневського. У книжці «Визначні постаті України. Андрій Чайковський та Теофіл Окуневський» (2010) він уперше опублікував матеріали про адмірала австро-угорської армії, письменника Я. Окуневського — рідного брата галицького політика і правника Т. Окуневського, сподвижника І. Франка. Вагомою для української гуманітаристики була багаторічна праця дослідника в Шашкевичівській комісії у Львові. Разом з Ф. Стеблієм, М. Шалатою, В. Горинем, М. Ільницьким він долучився до проведення низки конференцій та видання шести збірників «Шашкевичіани». До останніх днів життя учений наполегливо працював над підготовкою 7, 8 і 9-го томів «Шашкевичіани». Маємо надію, що ця праця буде завершена. Також ним були підготовлені до друку звірені з рукописом і належним чином прокоментовані спогади Л. Жемчужникова про Т. Шевченка. Науковець був автором багатьох статей до довідкових та енциклопедичних видань, зокрема «Енциклопедії сучасної України», «Шевченківської енциклопедії», «Франківської енциклопедії».

Ще з другої половини 1980-х років Б. Якимович заявив про себе як дослідник багатьох проблем національної історії. Його наукові інтереси проявилися у дослідженні, популяризації та відновленні української національної символіки. У 1988 р. за завданням дирекції Інституту суспільних наук молодий учений підготував першу в Україні довідку про нашу національну символіку. Це дослідження сприяло ламанню радянських стереотипів історії України та утвердженню державних символів незалежної України.

Б. Якимович також провів титанічну працю з дослідження військової історії України в європейському контексті, опублікувавши близько п'ятдесяти праць, серед яких «Збройні сили України: Нарис історії» (1996). Він був упорядником та співавтором видань «Історія українського війська» (1992; друга частина 1996), збірки військово-історичних праць І. Карпинця «Галичина: військова історія 1914—1921 рр.» (2005) тощо. Науковець був керівником авторських колективів, які створили «Російсько-український словник для військовиків» (1995), українську редакцію загальновійськових статутів Збройних Сил України. За працю в галузі військової історії та термінології учений отримав багато відзнак та нагород.

Б. Якимович активно працював як політик та громадський діяч. На зламі 1980—1990-х років він був одним із ініціаторів створення Товариства української мови імені Тараса Шевченка (відновлене товариство «Просвіта»), був одним з організаторів Народного руху України, членом-засновником Демократичної партії України. У далекому 1990 р. за рекомендацією В. Чорновола очолив Львівське обласне відділення Товариства зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ», головою якого був до останніх днів життя. Завдяки старанням Б. Якимовича до активної роботи Товариства були залучені непересічні особистості: музейник Б. Возницький, живописець В. Патик, композитор Б. Янівський, скульптор І. Самотос, поет і громадський діяч Р. Лубківський, літератори М. Шалата та Р. Пастух. За безпосередньої участі керівника Товариство провело ряд культурологічних заходів у Польщі, Румунії, Угорщині, зокрема святочні академії, присвячені Т. Шевченкові, І. Франкові, Б.-І. Антоничеві, М. Вербицькому в Бухаресті, Будапешті, Перемишлі, Сяноку, Новиці.

Професор був організатором науково-пошукових експедицій товариства «Україна-Світ» на Сіверщину, Полтавщину, Черкащину, Київщину. У цих експедиціях наукові та освітні діячі Львівщини не тільки вивчали пам'ятні місця минушини (Батурин, Чернігів, Гадяч, Полтава, Канів, Черкаси, Переяслав, Стеблів, Моринці, Керелівка, Городище), а й проводили лекції, бесіди та зустрічі, які сприяли єднанню українців різних регіонів. За місяць до відходу Б. Якимовича з земного життя вийшло друком упорядковане ним репринтне видання збірки В. Стефаніка «Твори» (1933) з його ґрунтовною післямовою.

До останніх днів життя Богдан Якимович залишався оптимістом, будував широкі творчі плани, вболівав за Україну та вірив у нашу Перемогу. Був турботливим чоловіком, батьком, дідусем та прадідусем, яскравою особистістю, з якою тісно пов'язане суспільне, наукове та культурно-мистецьке життя Львова, Галичини, України.

Світла пам'ять про великого життєлюбця та трудівника залишиться у серцях родини, друзів, приятелів та учнів.

Михайло ГНАТЮК